

Järfälla kommun
Rektorn vid Fjällenskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Fjällenskolan
i Järfälla kommun

Tillsyn av Fjällenskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Järfälla kommun under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Fjällenskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 20 mars 2012 och den 21 mars 2012.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att rektorn i Fjällenskolan har en god kännedom om hur den dagliga verksamheten bedrivs i skolan, och bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Fler-talet intervjuade elever i Fjällenskolan uppger att de trivs bra i skolan och med sina lärare.

Tillsynen visar dock att det förekommer brister i skolans verksamhet. Skolan ger exempelvis inte alla elever som lätt når kunskapskraven den ledning och stimulans som de behöver för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till, och i flera av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av saknas en tydlig koppling till kunskapskraven. Bristerna i särskilt stöd och de individuella utvecklingsplanerna gäller särskilt verksamheten i årskurserna 6 – 9. Vid tillsynen framkommer vidare att det ibland saknas vuxennärvaro i de korridorer där skolans äldre elever vistas. Både elever och lärare uppger vid intervjuer att det förekommer att vuxna inte ingriper vid olämpligt beteende elever emellan.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Fjälenskolan i Järfälla kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla kommun att senast den 24 juli 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 § andra meningen skollagen).

Trygghet och studiero

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att ordningsregler finns, har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp vid skolenheten (5 kap. 5 § skollagen).
- Se till att rektorn och lärarna vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende (5 kap. 6 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att särskilt stöd ges till elever som uppvisar svårigheter i skolsituationen även om de uppnår kunskapskraven som minst ska uppnås (3 kap. 8 § första och tredje styckena skollagen).
- Se till att det vid utredningen sker samråd med elevhälsan (3 kap. 8 § andra stycket skollagen).
- Rektorn ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Personalkompetens

Personal vid skolenheten saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att de lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva (2 kap. 13§ skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen).
- Se till att endast lärare som uppfyller skollagens kriterier är anställda utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § skollagen).

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval (2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden / Lpo 94 2.6 Mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden).

Omfattning och resurstillgång

För utbildningen saknas nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna har tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande (2 kap. 36 § skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Enligt skollagen ska alla lärare anpassa undervisningen efter elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Vid tillsynen framkommer att undervisningen i Fjällenskolan inte i tillräcklig utsträckning fokuserar på att leda och stimulera elever att nå längre i sin kunskapsutveckling. Enligt flera lärare ägnas tiden i klassrummet ofta åt att ge stöd till de elever som har svårt att nå eller riskerar att inte nå kunskapskraven. I Skolinspektionens enkät till lärarna hösten 2011 svarade 31 procent "stämmer ganska dåligt" på påståendet "jag har utrymme att ge stimulerande uppgifter till alla elever." Det verktyg som i första hand används för att uppmuntra och stödja elever att nå så långt som möjligt är enligt lärarna istället att ge svårare läxor till de elever som kan mer.

Vid samtal och intervjuer med eleverna framkom att eleverna får extrauppgifter om de snabbt blir klara i klassrummet eller tycker att något är lätt. Extrauppgifterna är dock i flera fall uppgifter som sker på eget initiativ och innebär individuellt arbete. Ibland är extrauppgifterna inom ett annat ämne, till exempel att jobba klart i engelskboken när svenskauppgiften är färdigskriven. Flera intervjuade elever uppgav att deras lärare kände till och förstod att de vill ha mer utmaningar inom ett ämne, men att deras lärare inte alltid hinner med det.

Skolinspektionens enkät till eleverna i årskurs 5 och 9 år 2011 stödjer bilden av bristande utmaningar. I enkäten till årskurs 5 svarade 53 procent av eleverna att "det stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra" på påståendet att "skolarbetet är för lätt för mig". Motsvarande siffra för årskurs 9 är nästan densamma, 50 procent. Bland eleverna i årskurs 9 är det vidare 56 procent som svarar att "det stämmer ganska dåligt" eller "det stämmer inte alls" på påståendet "skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer."

Rektorn uppger vid intervju att skolledningen är medveten om att detta är ett utvecklingsområde för skolan.

Av tillsynen framkommer att lärarna inte ger alla elever den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att kunna utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 4 § andra stycket, 3 kap. 3 § skollagen, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer / Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Motivering:

Enligt skollagen ska det finnas ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skola.

Enligt skolans rektor och biträdande rektorer har Fjällenskolans ordningsregler. Skolinspektionen har också tagit del av skolans ordningsregler. Vid samtal och intervjuer med elever och lärare framkommer dock att det i årskurserna 6 - 9 i Fjällenskolans finns ordningsregler som inte utarbetats under medverkan av eleverna. I Skolinspektionens egen enkät till elever i årskurs 9 svarar 48 procent av eleverna att "det stämmer ganska dåligt" eller "stämmer inte alls" på påståendet att "i min skola är eleverna med och bestämmer om trivsel- och ordningsregler." Av både verksamhetsbesök och intervjuer framkommer vidare att de vuxna i skolan inte har ett gemensamt förhållningssätt till ordningsreglerna. Sammantaget ger eleverna och lärarna i Fjällenskolans äldre årskurser en bild av att skolans ordningsregler inte alltid är uppdaterade eller relevanta, och därmed inte efterföljs.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det är huvudmannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Vid tillsynen framkommer att både skolledningen, lärarna och övriga vuxna i skolan arbetar för att säkerställa en trygg skolmiljö för eleverna. Det finns dock

klasser i skolan som präglas av osämja och kränkningar eleverna emellan. Skolan har enligt skolledningen och lärarna vidtagit åtgärder för att komma till rätta med detta, bland annat genom undervisning i halvklass eller genom att ha fler vuxna i klassrummet. Skolledningen och lärarna upplever därför att det nu är färre konflikter i de aktuella klasserna.

Flera av de elever som Skolinspektionen samtalat med eller intervjuat delar inte lärarnas och skolledningens uppfattning om att skolans åtgärder har haft effekt. Vid samtal och intervjuer uppger elever att de själva eller klasskamrater mår fortsatt dåligt på grund av konflikter i klassen. Utöver detta uppger elever i årskurs 7 och 9 att bristande vuxennärvaro i korridorerna bidrar till att kränkningar förekommer. I samtal och intervjuer med elever framkommer också att det finns vuxna i skolan som ser pågående kränkningar, men som inte reagerar. På Skolinspektionens egen enkät till eleverna i årskurs 9 uppger sammanlagt 37 procent att det "stämmer ganska dåligt" på påståendet att "i min skola reagerar de vuxna om eleverna är elaka mot varandra".

Vid intervjuer uppger skolledningen och lärarna att de är medvetna om att en av skolans korridorer ofta saknar vuxennärvaro. Enligt skolledningen och lärarna beror detta på att arbetslaget som arbetar med de årskurserna har sina arbetsrum på annat håll i skolan. Skolledningen och lärarna uppger vidare att skolan har ett system för rastvakter. På grund av schematekniska krockar mellan lektioner eller lunch och rastvakttider hinner rastvakterna för årskurserna 6-9 ibland inte vara på plats enligt schemat. Utöver detta uppger flera lärare att de på grund av tidspress eller osäkerhet inför skillnaden mellan lek och osämja inte alltid ingriper då de ser olämpligt beteende mellan elever.

Av tillsynen framgår sammanfattningsvis att skolans miljö inte präglas av trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

5 kap. 5-6 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Om det framkommer att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Vid utredning ska samråd ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om utredningen visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska sådant stöd ges till eleven. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Särskilt stöd ska ges till elever som uppvisar svårigheter i skolsituationen, även om de uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av samtal och intervjuer med elever och lärare framkommer att det finns enstaka elever i skolan som uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås, men som samtidigt är i behov av särskilt stöd på grund av andra svårigheter i sin skolsituation. De elever och lärare som Skolinspektionen samtalat med och intervjuat uppger att dessa elever sällan får det särskilda stöd de behöver för att utvecklas så långt som möjligt. I de tre ämnen där skolan har tillgängliga specialpedagogiska resurser, exempelvis matematik, kan dock dessa elever ibland få särskilt stöd. Rektorn uppger vid intervjun att skolans ambition är att nå även dessa elever, men är medveten om att skolans rutiner för särskilt stöd i dagsläget i första hand inriktar sig på det särskilda stöd elever behöver för att nå målen.

Av tillsynen framkommer att skolan saknar tydliga rutiner för samverkan med elevhälsan vid utredning inför utarbetandet av åtgärdsprogram. Vid intervjuer med rektorn och skolans lärare i de äldre årskurserna samt företrädare för elevhälsan framkommer att samverkan i vissa fall är beroende av vilken lärare eller mentor som tar initiativ till utredningen. Vidare framkommer att det i vissa fall är det arbetslag som ansvarar för eleven som utreder elevens behov, men att arbetslagen saknar rutiner för eventuell samverkan med elevhälsan under den pedagogiska utredningen. Vid samtal och intervjuer med elevhälsan och lärarna som arbetar med de äldre årskurserna framkommer vidare att många bland personalen är osäkra på när, hur och av vem ett åtgärdsprogram ska utarbetas.

Av skollagen framgår att åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av berör framför allt särskilt stöd i svenska, engelska, matematik och i vissa fall närvaro eller sociala färdigheter. I ett av åtgärdsprogrammen noteras att eleven inte uppnår målen i na-

turorienterade ämnen. Åtgärderna i det aktuella åtgärdsprogrammet beskriver dock uteslutande särskilt stöd i svenska, engelska och matematik. I intervjuer med skolans rektor, lärare och företrädare för elevhälsan framkommer att det inte finns några formella begränsningar för att utarbeta åtgärdsprogram i alla ämnen. Samtliga intervjuade grupper uppger dock att åtgärdsprogram sällan utarbetas i andra ämnen än svenska, engelska och matematik. I den mån elever erbjuds särskilt stöd i naturorienterade eller samhällsorienterade ämnen så sker detta i första hand på frivillig basis på skolans schemalagda timmar för extraundervisning, s.k. flexitid.

Vidare framkommer av intervjuer med lärarna och skolans elevhälsa att elevhälsan samverkar med klasslärarna i årskurs 1 för att bedöma elevernas behov av särskilt stöd. Eleverna erbjuds även olika former av särskilt stöd, både i och utanför klassrummet. Eventuella åtgärdsprogram utarbetas dock tidigast i årskurs 2.

Skolinspektionen har tagit del av några av de åtgärdsprogram som utarbetats i Fjällensskolan under läsåret 2011/2012 och kan konstatera att de varierar i kvalitet. Elevens behov är inte tydligt beskrivet i samtliga åtgärdsprogram. Istället beskrivs elevens "svårigheter" på ett ofta kortfattat sätt, exempelvis "Ma, idr" eller "just nu: motivation till skolarbetet". Av åtgärdsprogrammen framgår inte alltid heller hur uppföljning och utvärdering ska göras. I flera av åtgärdsprogrammen framgår exempelvis datum och tid för uppföljning och utvärdering, men inte hur uppföljningen och utvärderingen ska ske.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att särskilt stöd inte ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. När det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska läraren, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I den individuella utvecklingsplanen ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen utarbetas för alla elever i Fjällensskolan. I vissa av de individuella utvecklingsplaner för läsåret 2011/2012 som Skolinspektionen tagit del av saknas skriftligt omdöme helt i vissa ämnen, exempelvis idrott och hälsa eller slöjd. Vidare har några av de skriftliga omdömena karaktären av en allmän beskrivning av klassens gemensamma aktiviteter i ämnet. Kopplingen till kunskapskraven är inte heller alltid tydlig. Exempelvis förekommer omdömet "fortsätt att jobba hårt för att utvecklas ytterligare" eller "tro på att du faktiskt kan skriva egna meningar."

Av de skriftliga omdömen för läsåret 2011/2012 som Skolinspektionen tagit del av framgår vidare att lärarna ger ett gemensamt omdöme för de naturorienterande respektive samhällsorienterande ämnena i årskurserna 1 - 9. För årskurs 1-3 finns i läroplanen ett gemensamt centralt innehåll för de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena. Från årskurs 4 finns emellertid centralt innehåll för varje enskilt ämne inom respektive ämnesområde. Detta innebär att rektorn i framtiden behöver se till att skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling, från och med årskurs 4, ges för varje enskilt ämne. Ämnet teknik redovisas inte heller alltid som ett eget ämne utan bara inom ramen för det omdöme som ges i de naturorienterande ämnena.

Av de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. I flera av de individuella utvecklingsplanerna läggs också ett stort ansvar på eleven och hemmet istället för på skolan.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att eleven och elevens vårdnadshavare inte fortlöpande informeras om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Verksamheten uppfyller därför inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen.

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning:**

Personal vid skolenheten saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Av 1985 års skollag framgår att huvudmän är skyldiga att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Enligt lagen om införande av skollagen ska 1985 års skollag tillämpas gällande lärare som enligt den nya skollagen saknar utbildning för att undervisa i skolan och som har anställts före den 1 juli 2011. Endast lärare som uppfyller skollagens kriterier får anställas utan tidsbegränsning.

I Fjällenskolan arbetar personal som är anställda före den 1 juli 2011. Skolan har inkommit med en lista över den personal som arbetar i skolan där det framgår vilken utbildning lärarna har och i vilka ämnen och klasser de undervisar. Skolinspektionen kan konstatera att det i skolan finns lärare som huvudsakligen undervisar i ämnen eller årskurser som de inte har utbildning för. Det gäller exempelvis ämnena svenska som andraspråk, historia och fysik. Det finns även tillsvidareanställda lärare i skolan som saknar pedagogisk högskoleexamen och som undervisar i exempelvis slöjd, hem- och konsumentkunskap och religionskunskap. Trots att skolan har elever som läser svenska som andraspråk saknar skolan i dagsläget en lärare med utbildning i ämnet.

Av utredningen framgår att all personal vid skolenheten inte har utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning:

2 kap. 13 och 20 §§ skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lag om införande av skollagen.

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning:**

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklasserna ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Av tillsynen framkommer att Fjällensskolan har en studie- och yrkesvägledare anställd på en halvtidstjänst. Skolans biträdande rektor ansvarar för elevernas prao. Företrädare för elevhälsan samt eleverna uppger vid intervju att eleverna i årskurs 9 har mailkontakt med skolans studie- och yrkesvägledare. Vid tillsynstillfället i mars 2012, några månader innan årskurs 9 går ut grundskolan, fanns det elever i årskurs 9 som studie- och yrkesvägledare ännu inte hunnit träffa. Vid tillsynen framkommer vidare att eleverna i årskurs 6, 7 och 8 inte har tillgång till personal som kan ge dem vägledning inför deras framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Rektorn uppger att skolans ambition är att utöka elevernas tillgång till studie- och yrkesvägledning, men att studie- och yrkesvägledningens fokus för närvarande i första hand begränsas till eleverna i årskurs nio. Rektorn uppger att det är oklart om eleverna i årskurs fem och sex exempelvis får information om språkvalet och dess eventuella konsekvenser för elevernas meritvärde då eleverna söker till gymnasiet.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att alla elever inte har lika tillgång till den utbildning som anordnas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden / Lpo 94 2.6 Mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden.

Bedömningsområde: Omfattning och resurstillgång**Bedömning:**

För utbildningen saknas nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Motivering:

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till skolbibliotek. Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek antingen i den egna skolans lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning. Denna aspekt förankras i läroplanen genom att biblioteket framhålls som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Av tillsynen framkommer att Fjällenskolan har ett bibliotek med tillhörande personal. Enligt lärare och elever har förskoleklassen och årskurs 1 i Fjällenskolan inte tillträde till biblioteket. Vid intervju uppger ansvarig personal på biblioteket att biblioteket saknar böcker för de yngre eleverna. I den mån det finns böcker för de yngsta eleverna finns det enligt ansvarig på biblioteket i elevernas klassrum. Vid samtal och intervjuer uppger lärare i förskoleklass och årskurserna 1 – 5 att skolan saknar ett lämpligt utbud av böcker för elever i de yngre årskurserna. I flera fall har lärare delat med sig av sina privata böcker för att säkerställa utbudet och variationen för eleverna.

Rektorn uppger vid intervjun att denna begränsning i elevernas tillträde till biblioteket är okänd för skolledningen. I direkt anslutning till Skolinspektionens tillsyn av Fjällenskolan ger rektorn direktiv till berörd personal att skolans bibliotek ska vara tillgängligt för alla elever i de yngre årskurserna. Samtliga elever och deras lärare informeras. En förklaring till begränsningen kan enligt rektorn vara att skolan tidigare arbetade med s.k. "boklådor" för de yngre eleverna. Eleverna ska således ha lämpliga böcker samlade i klassrummet. Vid tillsynstillfället saknade dock rektorn uppgifter om boklådornas omfattning och innehåll.

Av tillsynen framkommer att de yngsta barnen och eleverna i Fjällenskolan inte har tillgång till nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning:

2 kap. 36 § skollagen.

Bakgrund

Måluppfyllelse

Enligt nationell statistik nådde 92 procent av eleverna i årskurs 3 vårterminen 2011 kravnivåerna i det nationella ämnesprovet i matematik. I det nationella ämnesprovet i svenska nådde 96 procent av eleverna kravnivåerna. I skolans egen kvalitetsredovisning för årskurs 3 läsåret 2010/2011 har dock eleverna i årskurs 3 en låg måluppfyllelse i alla ämnen. Enligt kvalitetsredovisningen når exempelvis endast 68 procent av eleverna i årskurs 3 målen i matematik och svenska/svenska som andraspråk.

Eftersom de nationella ämnesproven ej var obligatoriska för årskurs 5 år 2011 saknas nationell statistik för det året. I den dokumentation från Fjällenskolan som kommit Skolinspektionen till del saknas också en redogörelse för skolans resultat i årskurs 5 i alla ämnen.

Skolans genomsnittliga meritvärde i årskurs 9 var 230 år 2011, vilket är betydligt högre än det genomsnittliga meritvärdet i riket (211). Mellan 91 och 100 procent av eleverna är behöriga till något av de nationella gymnasieprogrammen, vilket är högre än både kommun- och riksgenomsnittet.

Enligt nationell statistik nådde 90 procent eller mer av eleverna i årskurs 9 kravnivåerna i de nationella ämnesproven i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik år 2011. På de nationella ämnesproven i matematik framkommer dock stora variationer i resultat från år till år. År 2008 nådde exempelvis 95 procent av eleverna kravnivåerna i matematik, men år 2010 nådde bara drygt 75 procent av eleverna kravnivåerna. Variationerna i ämnesprovet i matematik är särskilt tydliga för elever med utländsk bakgrund. År 2011 nådde exempelvis endast drygt 82 procent av eleverna med utländsk bakgrund i årskurs 9 kravnivåerna i de nationella ämnesproven i matematik. Motsvarande siffra för elever med svensk bakgrund var 95 procent.

Av den nationella statistiken framkommer betydande skillnader i meritvärde och måluppfyllelse mellan flickor och pojkar i Fjällenskolan. År 2011 var exempelvis flickornas genomsnittliga meritvärde 248, medan pojkarnas var 210. Skillnaden mellan flickornas och pojkarnas genomsnittliga meritvärde har varit av samma omfattning under hela mätperioden 2007 – 2011. Utöver detta har andelen pojkar som når målen i alla ämnen sjunkit nästan varje år under de senaste fem åren. År 2011 nådde endast 67 procent av pojkarna målen i alla ämnen, medan motsvarande siffra för flickorna var 92 procent. Andelen pojkar i Fjällenskolan som inte når målen i alla ämnen ligger under riksgenomsnittet, medan andelen flickor som når målen i alla ämnen istället ligger långt över

både kommun- och riksgenomsnittet. Skolledningen och lärarna framför vid tillsynen att de är medvetna om skillnaderna i måluppfyllelse mellan flickor och pojkar på skolan. Skillnaderna har dock ännu inte analyserats och redogörelse för åtgärder saknas. Rektorn uppger vid intervju att detta är ett utvecklingsområde för skolan.

Trots att skolan i huvudsak arbetar för att ge eleverna förutsättningar att nå goda resultat, pekar Skolinspektionen i detta beslut på ett antal områden där författningarna inte följs. I detta beslut pekar Skolinspektionen på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat av värdegrundsarbetet

Tillsynen visar att Fjällenskolans verksamhet utformas på ett sådant sätt att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som i huvudsak präglas av trygghet och studiero. Skolledningen, lärarna och elevhälsan bedriver ett förebyggande arbete mot kränkande behandling och det finns tydliga rutiner för rapportering av kränkningar till rektorn. Vid Skolinspektionens samtal och intervjuer med elever i Fjällenskolan uppger flertalet att de känner sig trygga i skolan. Under hösten 2011 fick eleverna svara på skolans egen enkät med frågor rörande upplevelsen av trygghet och språkbruk i skolan. Enkäten redovisas i skolans plan mot kränkande behandling, kallad likabehandlingsplan, daterad 28 september 2011. Där framkommer bland annat att 90 procent av eleverna trivs bra eller jättebra på Fjällenskolan. I enkäten identifierar skolan bland annat att de kränkningar som förekommer i första hand är verbala. Skolans plan mot kränkande behandling kopplar en rad åtgärder till det underlag som framkommer i skolans enkät.

Av både samtal och intervjuer med eleverna och i Skolinspektionens egna enkäter framkommer dock att det i enstaka klasser kan förekomma oroligheter samt kränkningar mellan elever. Vid samtal med rektorn framkommer att skolledningen är medveten om detta. De berörda klasserna har exempelvis fått ökad vuxennärvaro eller undervisning i halvklass. Trots detta framkommer i intervjuer och samtal att elever i dessa klasser fortsatt känner sig otrygga på grund av konflikter i sin klass.

Beskrivning av Fjällenskolan

Fjällenskolan är en kommunal grundskola i kommundelen Viksjö i Järfälla kommun. Skolan bedriver verksamhet i förskoleklass och årskurs 1 – 9. Vid tiden för tillsynsbesöket finns drygt 770 elever i skolan. Merparten av skolans elever är bosatta i Järfälla kommun. Skolledningen består av rektorn samt två biträdande rektorer. De biträdande rektorerna ansvarar för årskurserna F - 3 respektive 4 – 9. Skolan har sammanlagt åtta arbetslag som leds av var sin utvecklingsledare.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Ing-Marie Littman, Eva Lanteli och Josefine Dahlqvist.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Ylva Johnsson
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan

information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).